

**Secretariatul Parlamentului
Republicii Moldova**

Direcția generală juridică

AVIZ

**la proiectul de lege privind compensarea tarifelor la gazele
naturale și energia termică utilizate de consumatorii casnici**

(nr. 294 din 20.10.2021)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege privind compensarea tarifelor la gazele naturale și energia termică utilizate de consumatorii casnici, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 privind actele normative și menționează următoarele considerente.

Constatări generale

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituție și art.47 alin. (1) din Regulamentul Parlamentului.
2. Prin natura relațiilor sociale reglementate, inițiativa legislativă face parte din categoria legilor organice.
3. Potrivit Notei informative atașate, proiectul legii propune acordarea compensațiilor tuturor consumatorilor casnici de energie termică și gaze naturale care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova, în contextul creșterii prețurilor la gazele naturale.

**Referitor la procedura de înaintare a proiectului de lege,
atenționăm următoarele considerente**

4. Proiectul de lege supus avizării are impact financiar asupra bugetului de stat, prin urmare acesta urmează a fi supus expertizei financiare. În această ordine de idei reținem norma de la art. 17 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr. 181/2014 care stabilește expres că: *pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.*
5. În același sens, atenționăm că în conformitate cu art. 131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce *sânt acceptate de Guvern*. Fapt statuat și în Hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 22.05.2001 privind interpretarea prevederilor art. 131 alin.(4) din Constituția Republicii

Moldova, prin care Curtea Constituțională apreciază că în sensul art. 131 alin.(4) din Constituție, orice amendament, care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, este necesar să fie considerat ca o modificare care atrage majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, prevăzute în legea anuală a bugetului, și în calitate de modificare, astfel de amendament poate fi adoptat numai după ce acesta *este acceptat de Guvern*.

6. Tot aici, relevăm că în jurisprudența sa anterioară, Curtea Constituțională a constatat că adoptarea unei legi cu impact bugetar în lipsa avizului Guvernului conduce la încălcarea procedurii prevăzute de articolul 131 alineatele (4), (6) și a articolului 6 din Constituție, care obligă autoritățile statului să-și exercite atribuțiile în limitele rigorilor stabilite de Constituție (HCC nr.23 din 10 octombrie 2019, § 77; HCC nr.4 din 21 ianuarie 2021, § 71-72; HCC nr.8 din 11 martie 2021, § 75).

7. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, la proiect de act normativ se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate, precum și rezultatele consultărilor publice.

8. Corespondent, potrivit art.35 din Legea nr.100/2017, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv celor elaborate de deputații în Parlament, iar după recepționarea raportului de expertiză anticorupție, autorul completează nota informativă la proiectul de lege cu constatările expertizei.

Cât privește concordanța proiectului de lege cu legislația în vigoare relatăm următoarele considerente

9. Analizând prevederile propuse prin prisma normelor constituționale de la art. 66 lit. h), art. 102 alin. (2), ale Legii nr.136/2017 cu privire la Guvern și Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr. 181/2014 constatăm că stabilirea unor cote procentuale din buget sau din produsul intern brut destinate anumitor domenii, sectoare sau programe nu se admite (art. 17 alin.(3) din Legea nr. 181/2014). Prin urmare, orice cheltuială din buget urmează a fi prevăzută în legea bugetară anuală.

10. Este de menționat faptul că, potrivit competențelor și responsabilităților în domeniul finanțelor publice, Parlamentul adoptă legile bugetare anuale și legile privind modificarea bugetelor (art.18 lit.c) din Legea nr. 181/2014), iar Guvernul aprobă și prezintă Parlamentului proiectele legilor bugetare anuale, precum și proiectele de legi privind modificarea bugetelor (art.19 lit. e) din Legea nr.181/2014), rezultând astfel atribuțiile de bază în domeniul finanțelor publice.

11. Din altă perspectivă, atenționăm că proiectul de lege are un caracter declarativ și general nefiind prevăzut mecanismul de implementare al acestuia, ceea ce poate duce la interpretări eronate și abuzuri în aplicare, iar acordarea unor atribuții Guvernului (de a stabili cuantumul compensației pentru gazele naturale și energia termică) care se suprapune cu atribuțiile Parlamentului în mod special în domeniul finanțelor publice afectează grav sustenabilitatea bugetar-fiscală. În acest sens menționăm că, în Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a reținut

că „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție”.

12. Mai mult ca atât, menționăm că la data de 10.11.2021 Guvernul a aprobat mecanismul de compensare a tarifelor la gazele naturale și la căldură în formă graduată în funcție de consum și a extins programul de ajutor pe perioada rece a anului prin creșterea indemnizației lunare pentru familiile nevoiașe și a prezentat Parlamentului spre examinare Proiectele de legi privind: *modificarea bugetului de stat pentru anul 2021 nr.258/2020 (nr.344/2021)-aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 334/2021 și modificarea art. 151 din Legea nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social (nr.343/2021)- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 331/2021.*

13. Cu titlu de informare, ținem să precizăm că la momentul actual în Parlament sunt înregistrate două inițiative similare: proiectul de lege nr.340/2021 privind compensarea tarifelor la gazele naturale utilizate de consumatorii gospodăriilor casnice; proiectul de lege nr. 349/2021 privind compensarea cheltuielilor pentru consumul gazelor naturale/energiei termice în perioada rece a anului. Astfel, conform art.56 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, dacă există mai multe proiecte de acte legislative în aceeași problemă, bazate pe aceeași concepție, comisia examinează fiecare proiect în parte și le propune Parlamentului pentru a fi înglobate în cel mai cuprinzător și rezonabil proiect pentru lectura a doua.

Observații de ordin tehnico-juridic

14. Cu referință la definiția dată "*consumatorului casnic*" din conținutul **art. 2** din proiect, sugerăm autorului proiectului corelarea acesteia cu norma de la art. 2 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, potrivit căreia *consumator casnic* este definit – "persoană fizică care procură energie electrică pentru propriile necesități casnice, cu excepția utilizării acesteia în scopuri comerciale, pentru desfășurarea activității de întreprinzător sau profesionale". Iar, referința la Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ teritorială a Republicii Moldova urmează a se exclude ca fiind de prisos.

15. În aceeași ordine de idei, reținem că chiar dacă autorul definește noțiunea de "*consumator casnic*" la **art.2**, în textul proiectului legii utilizează sintagma de "*consumatorii gospodăriilor casnice (persoane fizice)*", din aceste considerente reținem despre necesitatea corelării terminologiei pentru evitarea unei interpretări ambigue.

16. Cu referință la **art. 4** din proiect, reținem că din redacția propusă de autor compensația la gaze naturale și energie termică se acordă se acordă

la 1 noiembrie 2021 din contul mijloacelor bugetului de stat. Având în vedere că proiectul de lege a fost înregistrat la data de 20 octombrie 2021 și la momentul actual se află în procedura de examinare, iar potrivit procedurii legislative până la adoptarea acestuia se va scurge o perioadă de timp mai îndelungată, urmează a fi revizuită data acordării acestei compensații. În caz contrar, se poate presupune că legea nouă are acțiune retroactivă și este susceptibilă unor fapte din trecut, ceea ce contravine dispozițiilor art. 22 din Constituția Republicii Moldova.

17. De asemenea, referitor la norma de dispoziție a **art. 5** din proiect care stabilește că quantumul compensației pentru gazele naturale și energie termică se stabilește de Guvern comportă caracter retroactiv în corelare cu **art. 7** din proiect.

În concluzie, precizăm că prin avizul pe care îl emite, Direcția generală juridică, nu se poate pronunța asupra oportunității soluției legislative propuse. Totodată, având în vedere constatările expuse în prezentul aviz, recomandăm reexaminarea oportunității promovării proiectului de lege.

Șef direcție generală juridică

Ion CREANGĂ

Ex.: E. Dolință
Tel.820-554